

„PRINCIPELE” LUI NICCOLO MACHIAVELLI

Mlageana Nichici,
Relații Internaționale și Studii Europene,
promoția 2024-2027,
mlageana.nichici05@e-uvt

Niccolo Machiavelli a fost un scriitor florentin, diplomat, filosof, om politic, cunoscut de către majoritatea indivizilor prin intermediul celebrei zicale „scopul scuză mijloacele”. S-a născut în anul 1469, afirmându-se după proclamarea Republicii Florentine, în 1498 ca fiind secretarul „Consiliului celor Zece” care conducea negocierile diplomatice și controla operațiunile militare ale republicii. Prin intermediul funcției sale înalte a putut cunoaște diferiți principii italieni. Printre atribuțiile sale se aflau și vizitele la suveranul francez sau împăratul german astfel putând analiza strategia politică a acestora.

„Principele” este cea mai cunoscută lucrare a lui Niccolo Machiavelli, scrisă în anul 1513 când se afla în exil în San Casciano, fiind acuzat de complot împotriva familiei Medici. Lucrarea sa reflectă instabilitatea Italiei renascentiste și dorința unui lider competent să unifice țara. În teritoriul românesc, Nicolae Mavrocordat, domnitor fanariot, face printre primele referiri la celebra carte, apare însă menționată și de C. Negruzzi și I. H. Rădulescu. Cartea este scrisă într-un stil pragmatic, direct și clar, navigând între realism și idealism. Apreciez faptul că frazele și capitolele sunt scurte, evitând ambiguitatea limbajului și dificultatea înțelegerii a întregului mesaj. Niccolo Machiavelli este destul de obiectiv fiindcă analizează în mod evident comportamente și strategii politice ale principilor epocii sale, folosindu-se constant de exemple din istoria contemporană perioadei lui, dar și din Antichitate. Chiar dacă este o carte foarte importantă în științele politice și nu numai, consider că, poate avea însemnătate în viața oricărei persoane deoarece unele idei prezentate se pot aplica cu ușurință în viața cotidiană.

Este o lucrare foarte controversată și discutabilă ca urmare a cinismului și a imoralității susținute de Niccolo Machiavelli. Acesta propune un lider eficient, iar din punct de vedere etic această noțiune este cât se poate de îndoielnică. De menționat sunt unele reacții istorice negative precum includerea în Indexul Cărților Interzise de către

Biserica Catolică și folosirea unor idei ca argumente pentru justificarea acțiunilor unor dictatori, de exemplu Mussolini. Unii istorici afirmă că Machiavelli nu recomandă aceste tactici, ci doar descrie realitatea vremii sale și situația cu adevărat critică a Italiei.

Cartea este împărțită în 26 de capitole, acestea fiind structurate în mai multe secțiuni tematice:

1. **Capitolele 1-11** reprezintă tipurile de principate, Machiavelli analizând mai multe tipuri de state, dar în special modul prin care liderul unui stat își poate câștiga și menține puterea.
2. În **capitolele 12-14** se evidențiază necesitatea unei armate naționale deoarece un lider pentru a-și proteja funcția, dar și puterea câștigată, trebuie să fie mereu pregătit de război.
3. **Capitolele 15-23** sunt formulate mai mult ca un discurs despre virtutea și viciile unui principe. Este apreciable ca un lider să știe să-și gestioneze relațiile cu aliații și supușii săi, de aici celebra frază: „Este mai bine să fii temut decât iubit”.
4. **Ultimele trei capitole, 24-26**, descriu relația dintre destin și conducere, Machiavelli vorbind despre soarta (Fortuna) și calitatea de a combina curajul, forța și priceperea (Virtu), îmbinarea celor două forțe fiind absolut esențială. Încheierea reprezintă un apel pentru unificarea Italiei sub un lider puternic.

Ideile principale :

- Eficiența guvernării este cel mai important aspect de care un lider trebuie să se îngrijească, de aici rezultă unele tactici imorale și cinismul lui Machiavelli descrise în carte. „Scopul scuză mijloacele” celebra fraza evidențiază în mod voalat ideea că un șef de stat necesită să fie pregătit să acționeze indiferent de binele sau răul tradițional, atâta timp cât ținta este

menținerea puterii. Această carte a introdus conceptul de „machiavelism” prin care se justifică sfidarea moralității, eticii și regulilor.

- Un conducător trebuie să ia decizii dificile în locul poporului său, de aceea în atribuțiile sale nu se include dorința de a se face plăcut sau chiar iubit. Acesta trebuie să asigure o guvernare stabilă și eficientă, dar și protecția statului, astfel încât este important să fie respectat și chiar temut.
- O altă idee care merită menționată este aceea de a fi prieten cu vecinii regatului. Oamenii nu trebuie lăsați să urască un lider, iar în caz contrar acesta nu ar trebui să fie foarte preocupat de faptul că nu este simpatizat. Consider că, acest principiu este foarte însemnat și merită ca orice individ, indiferent de poziția socială, să-l folosească drept filtru în propria percepție asupra relațiilor cu oamenii din jurul său.

Capitolul XVIII. Cum să își țină cuvântul un principe.

În opinia mea, capitolul XVIII este unul dintre cele mai importante, dar și controversate capitole din această carte. Așa cum spune și Machiavelli sunt de apreciat acei lideri care reușesc să își țină promisiunile, însă în pofida naturii umane și a experienței vremurilor, viclenia trebuie să fie o trăsătură de caracter primordială a unui principe. Filosoful susține că un conducător trebuie să știe să se comporte la fel de bine ca un animal, datorită spiritului de luptă, cât și ca om. Apreciez această lucrare deoarece textul și ideile pe care autorul dorește să le transmită se înțeleg mult mai bine prin prisma exemplelor. Astfel Achile, celebru erou din mitologia greacă, a fost dat lui Chiron Centaurul, fiul lui Saturn, pentru ca acesta să-l crească sub disciplina lui, devenindu-i ulterior maestru.

În acest capitol apare celebrul exemplu cu vulpea și leul. Machiavelli afirmă că un principe trebuie să îmbine viclenia și perspicacitatea unei

vulpi cu puterea și forța brută a leului. Privind în istorie întotdeauna principii care au procedat mai mult asemenea unei vulpi, dovedind o inteligență politică orientată spre menținerea puterii, au avut de câștigat, aici avându-l ca exemplu pe Papa Alexandru al VI-lea. Dacă oamenii ar fi în totalitate buni atunci să nu te ții de cuvânt ar fi o idee eronată, dar în natură umană există această răutate nativă pe care fiecare individ o dezvoltă sau nu pe parcursul vieții sale. De aceea, un principie nu ar trebui să se simtă vinovat dacă nu își poate ține cuvântul, atâta timp cât motivele care l-au făcut să promită nu mai există. Din cele mai vechi timpuri și până în prezent au fost tratate și făgăduieli încălcate de diferiți conducători, dar mascându-și comportamentul prin motive legitime bine gândite. Machiavelli îndrumă însă principii să-și mascheze această viclenie asociată vulpii fiindcă trebuie să știe să se prefacă miloși, integri, umani, credincioși și religioși însă atunci când este nevoie să se detașeze de aceste trăsături pentru a săvârșii nelegiuirea, să o poată face cu ușurință. Întreg poporul poate observa cum pare un principe, dar foarte puțini sunt acea care reușesc să-l cunoască în realitate. Indivizii în majoritate mereu vor judeca conducerea după realizările sale.

În concluzie, „Principele” de Niccolo Machiavelli este o lucrare fundamentală în realismul politic oferind o viziune empirică asupra guvernării. Lucrarea are un impact însemnat asupra gândirii politice moderne prin înțelegerea principală a strategiilor politice și a cursului istoriei de-a lungul vremii.

BIBLIOGRAFIE:

1. Machiavelli, Niccolo, *Principele*, Cartex, 2020.
2. Plăiașu, Ciprian, *Cine este Niccolo Machiavelli și ce îi datorăm*, Historia, <https://historia.ro/sectiune/general/cine-este-niccolo-machiavelli-si-ce-ii-datoram-578518.html>, 01.10.2025.